

Õiguskantsler

Teie 30.06.2014 nr

Meie 09.07.2014 nr 6-1/140846/1402997

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Täiendav tulumaksusoodustus alates teisest lapsest**

Lugupeetud [ ]

Täna Teid 30.06.2014 pöördumise eest. Pöördusite minu poole põhjusel, et lapsevanem saab täiendavat maksuvaba tulu maha arvata alates teisest lapsest ning seda maksusoodustust ei saa kasutada pere, kus kasvab üks laps. Seetõttu küsitate, kas lapsi ja lapsevanemaid koheldakse maksusoodustuse andmisel ebavõrdselt.

Teatan Teile, et olen Teie avalduse läbi vaadanud, kuid ma ei tuvastanud, et tulumaksuseaduse (edaspidi TuMS) § 23¹ lõige 1 oleks osas, milles see võimaldab lapsevanematel saada täiendava tulumaksusoodustuse üksnes juhul, kui lapsevanem kasvatab kahte või enam alla 17-aastast last, vastuolus põhiseadusega. Selgitan.

TuMS § 23¹, mille järgi saab alla 17-aastaseid lapsi kasvatav isik arvata oma maksustatavast tulust maha nn täiendava(d) maksuvaba(d) miinimumi(id), jõustus esmakordselt 2001. aastal. Esialgu kehtis maksusoodustus kolme või enamat alaealist last ülalpidavatele isikutele.¹ Alates 2006. aasta 1. jaanuarist kehtestati täiendav tulumaksuvabastus maksuvaba miinimumi ulatuses alates pere teisest lapsest. See muudatus tehti tulenevalt 2005. aasta 13. aprillil ametisse asunud Vabariigi Valitsuse koosseisu tegevuse aluseks olevast koalitsioonileppes.² 2008. aasta tulude deklareerimisel sai täiendava maksuvaba tulu maha arvamise õigust kasutada ka üht kuni 17-aastast last ülalpidav lapsevanem.³

---

¹ Vt seletuskiri tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 566 juurde, kommentaar uue § 23¹ kohta. Arvutivõrgust kättesaadav:

http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=003673932.

² Vt seletuskiri tulumaksuseaduse ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu nr 658 juurde, kommentaar tulumaksuseaduse § 23¹ muutmise juurde Arvutivõrgust kättesaadav: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=051390007.

³ 2009. aastal tagastati tuludeklaratsioonide alusel selle soodustuse raames 1,1 miljardit krooni. 2008. aastal tagastati sama soodustuse raames 354 miljonit krooni, sest 2007. aasta tulude deklareerimisel kehtis soodustus alates teisest lapsest. Vt lähemalt <http://www.emta.ee/?id=27043>.

Majanduskriisi ajal oli riigieelarvesse vaja saada täiendavaid vahendeid ning seadusandja otsustas muuhulgas kitsendada ka ülalpeetavate lastega seotud täiendava maksuvaba tulu saajate ringi.⁴ Seetõttu kehtis 2009. aasta tulude deklareerimisel täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigus alates teisest lapsest. Seadusandja ei pidanud võimalikuks tulumaksusoodustust alates esimesest lapsest rakendada ka 2010. aastal.⁵ Asjakohaste eelnõude seletuskirjadest jm lisamaterjalidest on näha, et maksusoodustuse rakendamine alates teisest lapsest on tingitud eelkõige rahalistest kaalutlustest.

Ma ei näe, et see, et täiendavat tulumaksusoodustust rakendatakse alates teisest lapsest, oleks seadusandjale põhiseaduse valguses etteheidetav. Põhiseaduse järgi on seadusandjal väga lai otsustusruum maksupoliitika kujundamisel ja maksupoliitiliste valikute tegemisel. Teisisõnu öeldes on seadusandja pädevuses otsustada, kes ja kui palju peab maksu, sh tulumaksu maksmata, ning kes, kui palju ja millistel tingimustel saab maksusoodustusi või -vabastusi. Mõistagi teeb seadusandja neid valikuid, arvestades muu hulgas riigi rahalisi võimalusi.⁶

Otsus, et Eestis antakse täiendavat tulumaksusoodustust nendele lapsevanematele, kes kasvatavad kahte või enamat alaealist last, on seadusandja maksupoliitiline valik. Seadusandja on pädev sellist otsust tegema. See, et seadusandja valis majandussurutise ajal n-ö tõmmata maksusoodustusi ja -vabastusi koomale, oli kitsaste rahaliste vahendite tingimustes loomulik seadusandja samm. Asjaolu, et pärast majandussurutise lõppu täiendavat maksuvabastust ei taastatud, ei saa seadusandjale ette heita. Nagu ma eespool juba märkisin, seadusandja on vaba selliseid valikuid tegema. Tuleb tunnustada vähemalt seda, et nii majanduskriisi ajal kui ka pärast seda on riik suutnud säilitada täiendava tulumaksusoodustuse alates teisest lapsest ning ei ole taastanud olukorda, kus maksusoodustus kehtis vaid paljulapselistele peredele.

Minu kui õiguskantsleri pädevus ei võimalda mul hinnata või vaidlustada seadusandja majandus- ja sotsiaalpoliitilisi valikuid. Kui Te ei ole rahul sellega, et maksuvaba tulu mahaarvamise võimalus ei laiene üht last kasvatavatele peredele, on Teil võimalik pöörduda Rahandusministeeriumi kui vastava valdkonna õigusaktide eelnõusid väljatöötava ministeeriumi poole palvega analüüsida, kas riigil on nüüd võimalik taastada täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigus alates esimesest lapsest. Samuti on Teil võimalik selles küsimuses pöörduda Riigikogu rahanduskomisjoni või mõne Riigikogu liikme poole.

⁴ Vt seletuskiri tulumaksuseaduse, käibemaksuseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 347 juurde. Arvutivõrgust kättesaadav: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&emshelp=true&eid=409064&u=20140701133246>.

⁵ Täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigus alates esimesest lapsest oli kavas taastada alates 2010. aasta 1. jaanuarist, kuid see säte tunnistati enne jõustumist kehtetuks. Vastava eelnõu algatajaks olnud Vabariigi Valitsus selgitas muudatusi eesmärgiga tagada riigieelarvesse täiendavaid vahendeid. Vt seletuskiri tulumaksuseaduse ja sellega seonduva seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 586 juurde. Arvutivõrgust kättesaadav: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems2&eid=775679&u=20140701132053>

⁶ Vrd Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 27.12.2011 otsusega asjas nr 3-4-1-23-11, p 68: „Kui vanemahüvitise seadust poleks, ei oleks isikul üksnes põhiseaduse alusel õigust nõuda seesugust vanemahüvitist, nagu kehtiv seadus ette näeb. PS § 28 lg 2 alusel on isikul õigus riigi abile puuduse korral. Vanemahüvitis on ette nähtud sõltumata sellest, kas isik elab puuduses või mitte. Eeltoodust järeldeb, et vanemahüvitise puhul on tegemist võrdse kohtlemise küsimusega sotsiaalpoliitika valdkonnas, kus riik on endale ise ülesande võtnud. See ei ole põhiseadusest tulenev kohutus. See tähendab, et [--] tegemist on riigi heast tahtest ja poliitilistest eesmärkidest lähtuvalt isikutele antava hüve või soodustusega, [mitte põhiseadusest tuleneva riigi kohustusega].“

Sellela lõpetan ma Teie avalduse menetlemise. Tänan Teid veel kord pöördumast ja palun vabandust, et ei saa Teid Teie küsimuses aidata.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee